

NAGY KRISZTINA

Agrárjogi Tanszék

Témavezető: dr. Réti Mária habil. egyetemi docens

AZ EURÓPAI UNIÓ SZÖVETKEZETI POLITIKÁJÁNAK ÉS SZABÁLYOZÁSÁNAK AKTUÁLIS KÉRDÉSEI

I. Az Európai Unió szövetkezetekkel kapcsolatos álláspontjának ismertetése

A szövetkezet az Európai Unió által elismert, a szociális gazdaság egyik alappilléret képező társulási forma, mely az egyesületek, önszervező egyletek, MRP szervezetek, alapítványok mellett a „szociális piacgazdaság” szerves részét alkotja. A szociális gazdaság lényegét tekintve harmadik szektort jelent a profitmaximalizálásra törekvő magángazdaság és az államilag dotált közvállalati szektor között, melynek fogalmát a szociális gazdaság – 2001 júniusában a svédországi Gävle városában tartott – 7. Európai Konferenciáján a következők szerint rögzítették: *„A szociális gazdaság olyan emberközpontú szervezetekből és vállalatokból áll, melyek a demokrácia és a szolidaritás, a társadalmi, kulturális és környezeti források értékeinek talaján állnak. Ezek a polgári értékek meghaladják a profitszerzés logikáját. A szociális gazdaság független az államtól.”*¹

A szociális gazdaság vállalkozásainak célja nem a befektetett tőke utáni minél magasabb profit elérése, hanem az egyéni előnyök helyett a közérdek előtérbe helyezése, az emberi kapcsolatok új formáinak kialakítása az önkéntesség és a nyitott tagság, a szolidaritás, a szociális kohézió, a szociális felelősség és elkötelezettség, a demokratikus vezetés, a személyes/spekulatív profit kizárása, és az államtól való függetlenség elvei, értékei mentén.² A szociális gazdaság értékei összhangban vannak a társadalmi integráció európai uniós szintű közös céljaival, ami képes jelentősen javítani a hátrányos helyzetű emberek társadalmi helyzetét, és jelentős szociális innovációs kapacitással rendelkezik, arra ösztönözve a nehézséggel küzdőket, hogy saját szociális problémáikra megoldásokat találjanak. A szociális gazdaság az összes európai vállalkozás mintegy 10 %-át foglalja magában, ami 2 millió vállalkozást és a teljes foglalkoztatás 6 %-át jelenti, és mivel – főként annak köszönhetően, hogy tevékenységei természetüknél fogva nem áthelyezhetők

¹ VÁRADI 2002. 166.

² A szociális gazdaság jellemzőire, működésére nézve ld. még RÉTI 2014. 38.; ROELANS 2003. és THIRY 1999.; NAGY 2009.

– nagy lehetőségek rejlenek benne a stabil foglalkoztatás megteremtése, fenntartása szempontjából³.

A szövetkezetek a harmadik szektor szereplőiként alapvető szerepet töltenek be az európai gazdaság számos szektorában, az ipar, a mezőgazdaság, a kereskedelem területén épp úgy sikerrel működtethetőek, mint az egyre jelentősebbé váló szolgáltatási szektorban, a pénzügyi, vagy akár az egészségügyi szolgáltatások, illetve a szociális, a kulturális tevékenységek szervezése körében. A Szövetkezeti Munkacsoport 2015 márciusában kiadott jelentésében foglaltak szerint Európában 160.000 szövetkezet működik 123 millió taggal (az európai népesség 1/3-a) és 5,8 millió munkavállalóval.⁴ Jól érzékeltetik a szövetkezetek jelentőségét a társulási forma piaci részesedésére vonatkozó következő statisztikai adatok is⁵:

- Mezőgazdaság: Hollandia 83%, Finnország 79%, Olaszország 55%, Franciaország 50%
- Erdőgazdaság: Svédország 60%, Finnország 31%
- Bankszektor: Franciaország 50%, Ciprus 37%, Ausztria 31%, Németország 21% (16 millió taggal)
- Gyógyszerészet és egészségügy: Spanyolország 21%, Belgium 18%, azzal, hogy Belgiumban 10-ből 1 gyógyszerár biztosan szövetkezeti formában működik.

Finnországban a népesség 75%-a tagja valamilyen szövetkezetnek, Franciaországban 1 millió ember (a lakosság 4,5%-a) szövetkezet alkalmazásában áll, Lengyelországban kiemelkedő a lakásszövetkezetek szerepe, ahol a lakosság 1/3 szövetkezeti lakásokban él. Olaszországban a szociális szövetkezetek mintegy 7 millió ember számára biztosítanak foglalkoztatást, és a szövetkezetek 7,3%-kal járulnak hozzá az ország GDP-jéhez⁶.

Az elmúlt évek tapasztalatai rámutattak arra is, hogy a szövetkezetek különösen jól teljesítenek gazdasági válság idején, mivel egyesítik magukban a szolidaritást és a jövedelmezőséget, minőségi munkahelyeket hoznak létre, erősítik a társadalmi, gazdasági és regionális kohéziót, illetve társadalmi tőkét teremtenek. A szövetkezetek válságos időkben sokkal ellenállóbbnak bizonyultak, mint sok egyéb, hagyományos vállalkozási forma, mert a szövetkezeti modell segítségével hatékonyabb válasz adható az új szükségletekre, és jobban ösztönözhető a munkahelyteremtés, ami annak köszönhető, hogy a szövetkezetek nagymértékben alkalmazkodni tudnak a változáshoz, s így válság esetén is képesek fenntartani üzletmenetüket⁷. Jól példázza ezt az az adat, mely szerint a

³ Az Európai Parlament 2009. február 19-i állásfoglalása a szociális gazdaságról (2008/2250(INI)) 2009. február 19., Preambulum E-F pontjai

⁴ Report of the discussions of the Cooperative working group "Fostering cooperatives' potential to generate smart growth & jobs" held between June 2013 to November 2014 containing ideas and proposals for action Introduction (March 2015) (a továbbiakban: Report) Introduction Point 1.

⁵ Forrás: http://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy/cooperatives/index_en.htm (2016.06.28.)

⁶ Forrás: Report Introduction Point 1.

⁷ Az Európai Parlament 2013. július 2-i állásfoglalása a szövetkezetek válságkezelésre irányuló hozzájárulásáról [2012/2321(INI)] Bevezetés 4. pont

szövetkezetekben foglalkoztatottak létszáma 2009-2010-ben 31,5%-kal haladta meg a 2002-2003. évi szintet⁸.

Ahogy arra *A szövetkezetek válságkezelésre irányuló hozzájárulásáról* szóló parlamenti állásfoglalás⁹ is rámutat, a nagyobb ellenálló képesség elsősorban az „irányítás szövetkezeti modelljének köszönhető, amely a közös tulajdonon, a demokratikus gazdasági részvételen, a részes tagok általi ellenőrzésen, szervezésen és irányításon, a közösség iránti elkötelezettségen, és nem utolsósorban – a szociális és gazdasági célokat kitűző működésük javítását célzó – tőkefelhalmozási módszerükön alapul, melynek köszönhetően kevésbé függenek a pénzügyi piacok alakulásától, stabilitást biztosít számukra a kötelező tartalékképzés.” A szövetkezetek az együttműködés révén kollektív megoldást kínálhatnak a közös problémákra, lehetővé teszik a méretgazdaságosság kialakítását, a polgárok közvetlen szerepvállalását a különböző szükségletek kielégítésében például a szociális és egészségügyi, oktatási, kereskedelmi szolgáltatások terén, valamint hatékonyabb válasz adható az új szükségletekre, és jobban ösztönözhető a munkahelyteremtés, hozzájárulnak a helyi fenntartható fejlődéshez.

A Bizottság *A szövetkezeti társaságok támogatásáról Európában* címmel kiadott közleményében¹⁰ a szövetkezetek gazdasági jelentőségéről az alábbiakat emeli ki:

A szövetkezetek a kis- és középvállalatok (KKV) gazdasági erejének megteremtését, erősítését segítő piaci eszközök. A szövetkezet olyan társasági forma, amely lehetővé teszi, hogy a kis- és középvállalatok előnyösen használják ki a gazdaságos nagyságrend előnyeit, a költségcsökkentési lehetőségeket, a piacokhoz való hozzáférést, a vásárlóerőt és marketinglehetőségeket, a gazdálkodás fejlesztése, a képzés és kutatás terén kínálkozó lehetőségeket. A szövetkezet alapítása, működtetése ezért megfelelő eszköz lehet a vállalatok számára bizonyos közös tevékenységek megvalósításához és a kockázatok megosztásához úgy, hogy mindeközben az egyes szereplők megőrizhetik függetlenségüket. Emellett a szövetkezetek lehetővé teszik a termékláncok vertikális integrációját, ily módon is támogatva a hozzáadott érték növelését.

A szövetkezet a jó minőségű szolgáltatások ellátásának eszköze, gyakran képes biztosítani a szükséges szolgáltatásokat olyan csoportoknak, amelyek egyébként nem képesek hozzáférni az ilyen szolgáltatásokhoz, mivel a nyereségérdekelt vállalkozások számára az ilyen szolgáltató tevékenység nem vonzó (pl. egészségügyi és jóléti szolgáltatások).

A szövetkezetek segítenek a tudás alapú társadalom építésében, a vállalkozás és menedzsment iskolái lehetnek azok számára, akik egyébként nem kerülhetnek

⁸ Report Introduction Point 1.

⁹ Az Európai Parlament 2013. július 2-i állásfoglalása a szövetkezetek válságkezelésre irányuló hozzájárulásáról [2012/2321(INI)] Bevezetés 7. pont

⁹ Report Introduction Point 1.

¹⁰ A Bizottság Közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a szövetkezeti társaságok támogatásáról Európában (Communication from the Commission to the Council and the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions on the promotion of co-operative societies in Europe) Point 2.1.1.

felelősségvállalással járó pozícióba. A tagok mint tulajdonosok és egyben felhasználók, a demokratikus irányítás keretében valós befolyást gyakorolnak a vezetői döntésekre.

Mindezen előnyök ellenére a Bizottságnak meggyőződése, hogy eddig nem sikerült maradéktalanul kihasználni a szövetkezetben rejlő lehetőségeket, ezért 2002-ben nagyszabású nyilvános konzultációt kezdeményezett a szövetkezetek gazdasági szerepéről Európában. A konzultációs dokumentum elemzését és következtetéseit széles körben támogatták, számos konstruktív megjegyzés és javaslat érkezett, melyet a Bizottság 2003-ban külön – fent hivatkozott – közleményében rögzített.

A dokumentum a szövetkezetek támogatása körében többek között a következő területekre fókuszál:

- A szövetkezeti szektor láthatóbbá tétele jellemzőinek és tevékenységének fokozott megismertetésével, a szövetkezeti szektor hiteles bemutatása és széleskörű megismertetése, oktatása és javasolt a legjobb gyakorlatok és módszerek cseréje.
- A szövetkezeti törvényhozás továbbfejlesztése Európában: a szociális gazdasági vállalkozások számára egyértelműbb és koherensebb jogi keretet kell biztosítani, amely megfelelően figyelembe veszi a szociális gazdasági intézmények sokszínűségét és egyedi jellemzőit. A megfelelő szövetkezeti szabályozás kialakításához sorvezetőül a nemzetközi szervezetek szövetkezetekkel kapcsolatban kiadott állásfoglalásaiban¹¹ megfogalmazott nemzetközi szövetkezeti elveket, értékeket javasolja alapul venni.
- A szövetkezetek gazdaságban elfoglalt helyének megtartása, üzleti tevékenységet segítő támogatások, pénzeszközök biztosítása és a szövetkezetek közösségi célkitűzésekhez (mezőgazdasági politika bővítése, munkahelyteremtés, vidék- és területfejlesztés) való hozzájárulásuk növelése.

A Bizottság arra is rámutatott, hogy a különböző tagállamokban eltérő a szövetkezetek helyzete, a jogi és fogalmi különbségek okán, ezért elengedhetetlen a szövetkezetek fejlődését megnehezítő akadályok felszámolása, – a szubszidiaritást szem előtt tartva – a legfontosabb kérdések harmonizációja.¹²

¹¹ Az Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségének állásfoglalása a szövetkezeti identitásról (A szövetkezés nemzetközi alapelvei) [<http://szoszov.hu/a-szovetkezes-nemzetkozi-alapelvei>] (2016.06.28.)

Az Egyesült Nemzetek Szervezete 56. Közgyűlése 88. Plenáris Ülésének határozata a szövetkezetek szerepe a társadalmi fejlődésben (2001. dec. 19.) [<http://szoszov.hu/ensz-hatarozat-a-szovetkezetek-szereprol>] (2016.06.28.)

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 193. sz. ajánlása a szövetkezetek támogatásáról [<http://2010-2014.kormany.hu/download/e/39/01000/193A.pdf>] (2016.06.28.)

¹² A Közlemény megállapításainak kritikai szemléletű részletes bemutatására ld. PRUGBERGER 2007.

II. Tények és eredmények: az SCE Statútum implementálásának és alkalmazásának tapasztalatai, eredményei

A közösségi szintű szabályozás legnagyobb vívmánya az európai szövetkezet (SCE) statútumáról szóló 1435/2003/EK Tanácsi Rendelet elfogadása, melyet az európai szövetkezet statútumának a munkavállalói részvétel tekintetében történő kiegészítéséről szóló 2003/72/EK tanácsi irányelv egészíti ki. A tagállamoknak 2006. augusztus 18-ig kellett nemzeti jogszabályaikat az SCE-ről szóló Rendeletre és Irányelvre igazítaniuk, kötelesek voltak bevezetni az azok végrehajtását szolgáló intézkedéseket. Magyarország ezen kötelezettségének a 2006. évi LXIX. törvény elfogadásával tett eleget¹³.

A statútum célja elsősorban az, hogy megkönnyítse a szövetkezetek határokon átnyúló és több tagállamra kiterjedő tevékenységét. Az európai szövetkezet statútuma fakultatív jogi eszköz, a vállalatok dönthetik el, hogy határokon átnyúló tevékenységeikhez, műveleteikhez az SCE vagy a nemzeti szövetkezet jogi formát választják. A Rendelet célja, hogy elhárítsa a jogi akadályokat olyan szövetkezeti csoportok létrehozása előtt, amelyek különböző tagállambeli tagokból állnak. Az ilyen csoportok más tagállamokra kiterjedő üzleti tevékenységét gátolják az egyes országokban alkalmazandó jogszabályok közötti különbségek¹⁴.

A Rendelet főbb szabályozási témakörei:

- alapítás módja, feltételei;
- szervezeti, működési szabályok;
- tagsági jogviszony;
- vagyoni jogi szabályok;
- alkalmazandó jog kérdése, valamint
- a munkavállalói részvételre vonatkozó szabályok külön irányelvben.

Az SCE rendelet 79. cikke előírja, hogy a Bizottságnak a rendelet hatálybalépését követő 5 éven belül jelentésben kell beszámolnia annak alkalmazásáról, melyben indokolt esetben javaslatokat kell tennie a Rendelet módosítására. A Rendelet felülvizsgálatára 2012-ben került sor, míg az SCE-k tekintetében a munkavállalói részvétel szabályozó irányelvet 2010-ben vizsgálták felül¹⁵. A következőkben az ennek eredményeként kiadott Jelentés főbb megállapításait foglaljuk össze.

A Jelentés feltárta, hogy a tagállamok nagy része nem tartotta be az implementációs határidőt, 2011 decemberéig három tagállam nem tette meg a Rendelet tényleges

¹³ RÉTI 2006, RÉTI 2007a., valamint RÉTI 2007b

¹⁴ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának *Az európai szövetkezet (SCE) statútumáról szóló, 2003. július 22-i 1435/2003/EK tanácsi rendelet alkalmazásáról* (a továbbiakban: Jelentés) 2. pont

¹⁵ A Bizottság jelentése a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai szövetkezet statútumának a munkavállalói részvétel tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2003. július 22-i 2003/72/EK tanácsi irányelv felülvizsgálatáról

alkalmazásához szükséges lépéseket – éppen azok, amelyekben a szövetkezeti mozgalom a legnagyobb múltra tekint vissza: Franciaország, Spanyolország, Olaszország¹⁶.

2011 novemberében a 30 uniós és EGT-tagállamban összesen 24 bejegyzett SCE működött (2006-ban 1, 2008-ban 5, 2009-ben 8, 2010-ben 7 és 2011-ben 3 jött létre), az alábbi megoszlásban:

- Olaszország 5;
- Szlovákia 7;
- Franciaország, Liechtenstein, Hollandia, Spanyolország és Svédország 1-1;
- Magyarország 3;
- Németország, Belgium 2-2.

A felülvizsgálat során problémát jelentett, hogy kevés pontos statisztika áll rendelkezésre az EU-n belül a szövetkezetek/SCE-k működéséről. A Bizottság ezért már Közleményében kiemelte, hogy ezen a jövőben változtatni szükséges a nemzeti statisztikai intézmények bevonásával. Az SCE-k működésével kapcsolatos részletinformációk erősen hiányosak, a Jelentés melléklete tartalmaz néhány összefoglaló statisztikai adatot.

A megalapított SCE-k közül hét tekinthető „szociális szövetkezetnek” vagy szociális vállalatnak, céljuk a hátrányos helyzetűek foglalkoztatása, az orvosi tanácsadás és az egészségügy terén nyújtott szolgáltatások. Hét másik SCE ingatlannal kapcsolatos tevékenységet végez, kettő az építőiparban tevékenykedik, három pedig üzleti tanácsadást nyújt. Az alapítók 15 SCE-t hoztak létre a minimális tőkekövetelményként¹⁷ előírt 30.000 EUR vagy azt megközelítő nagyságrendű jegyzett tőkével, egy SCE-t pedig 110.000 EUR jegyzett tőkével alapítottak.

A vezetőség szerkezetét tekintve öt SCE választotta az egyszintű irányítási rendszert, ahol az ügyviteli szerv (igazgatótanács) látja el az ügyvezetési és az ellenőrzési feladatokat is, míg tíz SCE a kétszintűt, ahol az igazgatóság és a felügyelőbizottság elkülönülten működik¹⁸. Az olaszországi SCE-k mindegyike a kétszintű rendszert alkalmazza.

Az alkalmazottak száma összesen 32 azon 12 SCE-ben, amelyekről ilyen adatok állnak rendelkezésre. E személyek nagy többségét két SCE alkalmazza (az egyik 13 alkalmazottat, a másik 10-et foglalkoztat). Hat SCE csak egy vagy két alkalmazottal működik, míg négy SCE nyilatkozott úgy, hogy nincs alkalmazottja.

A Jelentés rögzíti továbbá, hogy a jelek szerint számos inaktív SCE-t (ún. „*polccéget*”) hoztak létre, követve az inaktív SE-k létesítésének hasonló gyakorlatát. A kész inaktív SCE-eket a külföldi vállalkozók vásárolják meg, főként azért, hogy így időt és költséget takarítsanak meg, valamint hogy elkerüljék a bonyolult alapítási eljárást és a munkavállalói

¹⁶ Jelentés 5. pont

¹⁷ A Tanács 1435/2003/EK rendelete (2003. július 22.) az európai szövetkezet (SCE) státútumáról (a továbbiakban: Rendelet) I. fejezet 3. cikk

¹⁸ Rendelet III. fejezet

részvételre vonatkozó tárgyalásokat. Erre utal az a körülmény, hogy Szlovákiában a 7 SCE-ből 6-ot egy székhelyre jegyezték be, és ugyanaz a tevékenységük¹⁹.

Annak eldöntésénél, hogy a létesülő cég nemzeti szövetkezet vagy SCE legyen-e, illetve, hogy melyik ország bizonyul a legmegfelelőbbnek egy SCE bejegyzéséhez, az alábbi szempontokat mérlegelik az alapítók: a legfontosabb szempontot az adózás jelenti, majd a nemzeti munkaügyi jogszabályokban szereplő követelmények, s ezt követi a fontossági sorrendben a szövetkezetekről szóló nemzeti jogszabályok bonyolultsága, szigorúsága. A Rendelet értelmében az SCE-k alapszabály szerinti székhelyüket áthelyezhetik olyan tagállamba, amely nem azonos az eredeti bejegyzésük szerinti tagállammal, azonban 2011-ig ilyen kezdeményezés nem történt.

A szövetkezetek és szakmai szervezetek véleménye szerint SCE-t elsősorban az európai arculat miatt érdemes létrehozni, az SCE Statútum szimbolikus jelleggel bír, emeli a szociális gazdaság vállalkozásainak értékét²⁰.

Az SCE-k alapítása ellen ható negatív tényezők közül a legnagyobb problémának azt érzékelték, hogy az üzleti szféra nem rendelkezik az SCE-kre vonatkozó ismeretekkel. A 30 000 EUR minimális tőkekövetelményt is sokan akadályként értékelik, legalábbis azok a természetes személyek, akik kisméretű SCE-eket kívánának létrehozni. Mások ezzel szemben úgy vélekednek, hogy az elegendő tőke egy vállalat komolyságának a jele. A válaszadók közül néhányan hátrányos tényezőként említették a munkavállalói részvételre vonatkozó szabályokat is, azok nehézségét és bonyolultságát, főként azon SCE-k esetében, ahol csak néhány munkavállaló érintett²¹.

A konzultáció válaszadói szerint az SCE Statútum viszonylagos sikertelenségét nem csupán bonyolultsága okozza, hanem elsősorban az, hogy a szövetkezeti formát választó vállalatok hajlamosak kötődni saját területükhöz, saját nemzeti jogszabályaikra támaszkodnak, amelyeket jobban ismernek. Az SCE-k sikertelenségének okát leginkább a rendelet bonyolultságában látják, a nemzeti szövetkezeti jogszabályok egyszerűbbnek és rugalmasabbnak tűnnek. Ennek okán többen úgy vélik, sürgősen szükség van az SCE Rendelet egyszerűsítésre, ha alkalmazását szélesebb körre kívánják kiterjeszteni. Álláspontjuk szerint a nemzeti jogra való számos utalás miatt ez a rendelet típus semmilyen reális előnyt nem nyújt a szövetkezetek számára. Ugyanakkor a vélemények megoszlanak a tekintetben, hogy az SCE-eket függetlenebbé kellene-e tenni a nemzeti jogtól. A válaszadók többsége úgy gondolja, hogy a Rendeletnek rugalmasságot kellene biztosítani a szövetkezeti tagok számára, hogy azt az irányítási és szerkezeti modellt választhassák, amely a céljaikat és szükségleteiket a legjobban szolgálja, számos válaszadó azonban komoly fenntartással tekint az SCE-k függetlenedésére, mivel szerintük az lehetővé tenni, hogy az SCE-k eltérjenek a szövetkezeti modell elveitől és értékeitől²².

¹⁹ Jelentés 7. pont

²⁰ Jelentés 4.2. pont

²¹ Jelentés 4.4. pont

²² Jelentés 6. és 8. pontjai

A fentiek ellenére a szövetkezetek nemzetközi éve program keretében 2012-ben Cipruson tartott uniós elnökségi konferencián az a határozat született, hogy nem fogják módosítani a Rendeletet, inkább megvizsgálják, hogy a piaci szereplők miért nem élnek megfelelően az SCE-k kínálta lehetőségekkel.

A szövetkezetekkel foglalkozó munkacsoport 2013-ban jött létre, célja pedig a szövetkezetbe lépő vállalkozások konkrét igényeinek felmérése, többek között a megfelelő uniós szabályozási kerettel, a nemzeti szintű korlátok megkeresésével és a szövetkezetek nemzetközivé tételével kapcsolatban. A munkacsoport 2013. június és 2014. november között tartott megbeszéléseiről készült jelentés hangsúlyozza a szövetkezetek intelligens növekedés és foglalkoztatás iránti képességét, és a fenti alapvetéseket, megállapításokat megerősítve az alábbi területeken célozza a szövetkezeti modell támogatását:

Hangsúlyozza a szövetkezeti vállalkozási forma oktatásának szükségességét a nemzeti oktatási struktúrákban, valamint a közösségi szintű programok kialakítását, pl. "*Erasmus for young entrepreneurs*", work shopok, konferenciák szervezése, a legjobb gyakorlatok megosztása²³,

Felhívja a figyelmet a szövetkezetek korlátozott forrásszerzési lehetőségeire és a szövetkezeti modell működési sajátosságaira is tekintettel (változó tőke) a szövetkezetek finanszírozási forrásokhoz való hozzáféréseinek támogatását szorgalmazza²⁴.

Sürgeti továbbá üzletfejlesztési támogatások kialakítását a szövetkezeti formában működő kis- és középvállalkozásokra és a határon átnyúló tevékenység folytatására is kiterjedően²⁵.

III. Konklúzió, következtetések

A fentiekben röviden ismertetett európai uniós dokumentumok alapján egyértelműen megállapíthatjuk, hogy a szövetkezeti társulási forma az Unióban méltán elismert, ugyanakkor a szövetkezés által nyújtott előnyök széleskörű hasznosítása még számos kiaknázatlan lehetőséget rejt magában. A társulási forma támogatásának egyik kulcs eleme, hogy megfelelő figyelmet kell szentelni a szövetkezeteknek minden olyan uniós politikában, amely az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célozza, így például az Európa 2020 Stratégia megvalósítása körében²⁶.

Szükséges továbbá a szövetkezetekre vonatkozó hatályos uniós jogszabályok egyszerűsítése, és meg kell tenni a megfelelő lépéseket annak érdekében is, hogy a tagállamok a szövetkezetek és egyéb vállalkozási formák számára egyenlő feltételeket biztosítsanak, a szövetkezetek céljainak, működési sajátosságainak, valamint szociális jellegének megőrzése mellett. Elengedhetetlen a szövetkezeti üzleti modellt támogató

²³ Report Points 9-19.

²⁴ Report Points 20-29.

²⁵ Report Points 30-38.

²⁶ A Bizottság Közleménye Európa 2020 Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája

átfogó politika elfogadása és a szövetkezetek szerepének elismerése. A Parlament ezért sürgeti a tagállamokat, hogy – a 193/2002. ILO ajánlással összhangban – vizsgálják felül a szövetkezetekre vonatkozó jogszabályait, elsősorban azokon a területeken és ágazatokban, ahol e modell bizonyítottan társadalmi, gazdasági és környezeti hozzáadott értéket képvisel²⁷.

A megalkotott Uniós és nemzeti jogszabályok valamint az azokban felvázolt szövetkezeti modell megfelelő alkalmazásának ugyanakkor elengedhetetlen feltétele – az ILO, az ENSZ és az Unió egyes intézményeinek (Parlament, Bizottság) egybehangzó véleménye alapján – a szövetkezeti modell működésére, előnyeire vonatkozó ismeretek széleskörű terjesztése, és hogy a szövetkezeti vállalkozási forma kerüljön be a középiskolai, egyetemi és vezetéstudományi képzések tananyagának állandó részébe. Ehhez kapcsolódóan tartjuk kiemelt fontosságúnak azt, hogy a cégalapítások jogi teendőit ellátó szakemberek, leendő ügyvédek, jogtanácsosok, cégbírák már az egyetemi oktatás keretében erős elméleti alapokra épülő, nemzetközi összehasonlításra is kiterjedő, ugyanakkor gyakorlatorientált szövetkezeti jogi képzésben részesüljenek.

Felhasznált irodalom:

NAGY Krisztina: A szövetkezetek jogi minősítése és sajátosságai, figyelemmel a szociális gazdaság koncepciójára (Jogi Tanulmányok 2009. ELTE, Budapest 2009.) 163-176.

PÁL József: Nemzetközi szervezetek szövetkezésre bátorítanak. In: Tanulmányok Dr. Domé Mária egyetemi tanár 70. születésnapjára. Szerk.: Vass János, ELTE Bibliotheca Iuridica Budapest 2003. 111-118.

PRUGBERGER Tamás: A szövetkezeti társaság állami elismerésének és támogatásának problematikus pontjai a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége és az Európai Unió szemlélete szerint (Sectio Juridica et Politica, Miskolc, Tomus XXV/2. (2007), pp. 683-706.)

[https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/87308/file_up_prugbszovetk.pdf?sequence=1&isAllowed=y] (2016.06.28.)

RÉTI Mária: A szociális piacgazdaságról. Szabályozási modelljavaslat a magyar szociális gazdaság továbbfejlesztéséhez. In: Esélyek és lehetőségek a XXI. században. A 2014. november 24-én, a Nemzeti Közszerződések Egyetemen megrendezett tudományos konferencia előadásainak összefoglaló kiadványa I. kötet 31-81.

RÉTI Mária: „Az európai szövetkezetéről” szóló 2006. évi XLIX. törvényről (*Szövetkezés* 2006/2., Budapest) 52-71.

²⁷ Az Európai Parlament 2013. július 2-i állásfoglalása a szövetkezetek válságkezelésre irányuló hozzájárulásáról [2012/2321(INI)] 22. pont

RÉTI Mária: Az európai szövetkezet (SCE) statútumáról szóló tanácsi rendeletben foglalt általános jellemvonásokról és egyes előírásokról, figyelemmel a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvényre. *Európai jog* 2007/1. 33-40.

RÉTI Mária: Az Európai Unió Tanácsának „Az európai szövetkezet statútumának, a munkavállalói részvétel vonatkozásában történő kiegészítéséről” szóló 2003/72/EK irányelvének főbb jellemvonásairól. In: „Ünnepi tanulmányok” Prugberger Tamás egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia doktora 70. születésnapjára. Lícium - Art Kiadó és Kereskedelmi Kft. 2007., Miskolc 343-353.

Bruno ROELANS: Valójában mit is jelent a szociális gazdaság (*Szövetkezés* 2003/1.)

Bernard THIRY: A szövetkezetek és a szociális gazdaság az Európai Unióban (*Szövetkezés* 1999/2.)

VÁRADI Lajos: A szociális gazdaság 7. Európai Konferenciájáról (*Szövetkezés* 2002/1-2.)

Az Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségének állásfoglalása a szövetkezeti identitásról. (A szövetkezés nemzetközi alapelvei) [<http://szoszov.hu/a-szovetkezes-nemzetkozi-alapelvei>] (2016.06.28.)

Az Egyesült Nemzetek Szervezete 56. Közgyűlése 88. Plenáris Ülésének határozata a szövetkezetek szerepe a társadalmi fejlődésben (2001. dec. 19.) [<http://szoszov.hu/ensz-hatarozat-a-szovetkezetek-szereprol>] (2016.06.28.)

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 193. sz. ajánlása a szövetkezetek támogatásáról [<http://2010-2014.kormany.hu/download/e/39/01000/193A.pdf>] (2016.06.28.)

A Tanács 1435/2003/EK rendelete (2003. július 22.) az európai szövetkezet (SCE) statútumáról

A Tanács 2003/72/EK irányelve (2003. július 22.) az európai szövetkezet statútumának a munkavállalói részvétel tekintetében történő kiegészítéséről

Az Európai Parlament 2009. február 19-i állásfoglalása a szociális gazdaságról [2008/2250(INI)] 2009. február 19., P6_TA(2009)0062 [<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52009IP0062>] (2016.06.28.)

A Bizottság Közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a szövetkezeti társaságok támogatásáról Európában (Communication from the Commission to the Council and the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions on the promotion of co-operative societies in Europe) [<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52004DC0018>] (2016.06.26.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlament, a Tanács, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága részére az európai szövetkezeti társaságok

támogatásáról” [<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A52005AE0243>] (2016.06.26.)

Az Európai Parlament 2013. július 2-i állásfoglalása a szövetkezetek válságkezelésre irányuló hozzájárulásáról (2012/2321(INI)) [<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0301+0+DOC+XML+V0//HU>] (2016.06.28.)

A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának *Az európai szövetkezet (SCE) státútumáról szóló, 2003. július 22-i 1435/2003/EK tanácsi rendelet alkalmazásáról* [<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52012DC0072&rid=1>] (2016.06.28.)

A Bizottság jelentése a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai szövetkezet státútumának a munkavállalói részvétel tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2003. július 22-i 2003/72/EK tanácsi irányelv felülvizsgálatáról [<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010DC0481&rid=1>] (2016.06.26.)

Report of the discussions of the Cooperative working group "Fostering cooperatives' potential to generate smart growth & jobs" held between June 2013 to November 2014 containing ideas and proposals for action Introduction (March 2015) [[file:///C:/Users/DrNagy/Downloads/REPORT%20dicussion%20cooperative%20working%20group-final_en%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/DrNagy/Downloads/REPORT%20dicussion%20cooperative%20working%20group-final_en%20(3).pdf)] (2016.06.28.)

A Bizottság Közleménye Európa 2020 Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája [http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf] (2016.06.28.)

CURRENT ISSUES OF THE EUROPEAN UNION CO-OPERATIVE POLICY AND GOVERNANCE

The co-operative is a form of partnership, acknowledged by the European Union, which constitutes a fundamental pillar of the social economy, and plays a significant role in numerous sectors of the European economy. Experience over recent years has also indicated that co-operatives perform particularly well in times of economic crisis, when they prove more resilient than many other traditional forms of enterprise. This greater resilience is in large part due to the co-operative model of governance, which is based on joint ownership; democratic economic participation; control, organisation and management by members, and commitment to the community, and not least, due to their characteristic method of capital accumulation, which supports improving their social and economic

targeted operation, and makes co-operatives less dependent on the development of financial markets. As a result the European Union Commission places great emphasis on supporting co-operatives in Europe. After familiarisation with EU co-operative specific documents the lecture presents a detailed analysis of the experience gained in implementing and applying the Council Regulation on the Statute for a European Cooperative Society (SCE) and, based on the report of the Co-operative Working Group, highlights the future directions and challenges of the co-operative specific policy of the European Union.